

Nr 141.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för anskaffande av instrument och inventarier m. m. för garnisonssjukhuset i Stockholm; given Stockholms slott den 21 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att för anskaffande av instrument, sjukvårdsmateriel, möbler och kaserninventarier för garnisonssjukhuset i Stockholm ävensom för anordnande inom nämnda sjukhus av ringledningar och lokaltelefoner å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 59,571 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
21 februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson yttrade härefter:

»I underdånig skrivelse den 27 juli 1917 lämnade dåvarande t. f. chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm en redogörelse för förhållandena vid nämnda sjukhus samt anförde därvid, bland annat, att den stora omsättning, som ägt rum vid garnisonssjukhuset de sista åren, i betydlig grad slitit på sjukhusets intendenturmateriel, och då någon avsevärd nyanskaffning icke ägt rum, vore denna materiel i det skick, att den måste i stor utsträckning kompletteras. Detsamma gällde beträffande den egentliga sjukvårdsmaterielen. Kraven på nyanskaffning dikterades därjämte av önskvärldheten att kunna fullt tillämpa föreskrifterna i gällande läkarinstruktion att åt sjuk ägna den behandling, som med vetenskap och prövad erfarenhet överensstämde. På grund av nu angivna skäl komme framställningar att göras om anvisande av medel

till komplettering och nyanskaffning av sjukhusets materiel och inventarier.

De av dåvarande t. f. chefläkaren sålunda förebådade framställningarna föreligga nu uti tre särskilda skrivelser till Kungl. Maj:t från t. f. chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm, nämligen

Framställningar av t. f. chefläkaren vid garnisonssjukhuset.

av den 8 november 1918 angående anskaffning av instrument och sjukvårdsmateriel,

av den 24 september 1918 angående anskaffning av möbler och kaserninventarier samt

av den 22 november 1918 angående anordnande av ringledningar och lokaltelefoner.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse, som den 20 december 1918 avgivit yttrande över ifrågavarande framställningar, hava därvid inledningsvis erinrat om att Kungl. Maj:t visserligen genom brev den 21 december 1917 anvisat ett belopp av 98,237 kronor för nyanskaffning av intendenturutrustning vid garnisonssjukhuset, men att denna nyanskaffning hade varit föranledd av den ökade slitning av sjukhusets materiel, som uppkommit därigenom, att sjukhuset under de senaste åren varit i stor utsträckning belagt med manskap, inkallat till tjänstgöring på grund av § 28 värnpliktslagen, varför densamma icke ägde direkt samband med den av t. f. chefläkaren i skrivelse den 27 juli 1917 bebadade framställningen om medel för komplettering och nyanskaffning av sjukhusets materiel och inventarier. De framställningar, som nu föreläge, sammanhängde fastmera med det av t. f. chefläkaren i förenämnda skrivelse den 27 juli 1917 uttalade önskemålet, att sjukhuset måtte kunna bringas upp till en med civila sjukhus jämförlig ställning, samt att detsamma måtte medgivas möjlighet till utveckling i medicinskt-vetenskapligt avseende. Den materiel, om vars anskaffande t. f. chefläkaren nu gjort framställningar, hade länge varit erforderlig för sjukhuset, men behovet hade under de senare åren gjort sig än mera gällande på grund av ökade möjligheter i övrigt för en mera tillfredsställande vård bland annat genom de nya lokaler, till vilka 1918 års lagtima riksdag beviljat medel.

Yttrande av arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse.

Jag övergår härefter till att närmare redogöra för de särskilda framställningarna i ämnet ävensom för de av myndigheterna däröver avgivna yttranden.

Instrument och sjukvårdsmateriel.

T. f. chef-
läkaren.

I sin förenämnda skrivelse den 8 november 1918 har t. f. chef-läkaren vid garnisonssjukhuset framhållit, att verksamheten vid sjukhuset under de sista åren betydligt utvidgats. Dels hade 1914 års härordning tillfört sjukhuset ett avsevärt ökat klientel, och dels hade till följd av vissa personalförändringar det medicinska arbetet avsevärt tilltagit och samtidigt tenderat till att motsvara nutida krav.

För den sålunda moderniserade sjukhusverksamhetens lyckliga utveckling och bestånd vore det emellertid nödvändigt, att vissa instrumentella hjälpmedel ställdes till sjukhusläkarnas tjänst. Härvid avsåges icke sådan enklare materiel, som vid varje sjukhus årligen anskaffades. För garnisonssjukhuset krävdes nu en uppsättning av sådan större och mera dyrbar instrumentmateriel, som antingen förut helt saknats eller som måste ersätta förut befintlig försliten eller eljest obrukbar materiel. Denna nyanskaffning komme att skänka sjukhuset en fond av materiel, som sedan årligen kunde underhållas genom medel från ordinarie anslag.

Vid verkställd noggrann utredning av ifrågavarande behov hade befunnits, att ett omedelbart anskaffande av nedan angiven materiel vore oundgängligen nödvändigt för sjukvårdens handhavande efter moderna riktlinjer. I förslaget hade upptagits materiel allenast av sådan art och myckenhet, som måste anses vara ett minimum, för att en rimlig fordran på en från praktisk och vetenskaplig synpunkt tillfredsställande sjukvård skulle kunna bli tillgodosedd.

De i det följande angivna priserna hänförde sig till inkomna kostnadsförslag från de större specialfirmorna i huvudstaden.

Sjukhusets *medicinska avdelning* hade hittills så gott som helt saknat varje instrumentell utrustning. Då på sista året därstädes inrättats ett undersöknings- och operationsrum samt ett laboratorium, väntade dessa lokaler nu endast på den instrumentella utrustningen. För denna avdelning erfordrades dels ett antal dyrbara eller större instrument, respektive inventarier — däribland en s. k. multostat, ett laparoskop, diverse belysningsapparater, ett instrumentskåp m. m. — till ett beräknat inköpsvärde av 3,094 kronor, dels en del smärre eller mindre dyrbara instrument och sjukvårdsutensilier, för vilka beräknats en kostnad av 828 kronor 75 öre. Tillhopa belöpte sig alltså kostnaderna för denna avdelning till 3,922 kronor 75 öre.

Till komplettering av *röntgeninstrumentariet* äskades en summa av 3,029 kronor, varav 1,650 kronor vore avsedda till åstadkommande av en apparat för röntgenterapi. Denna del av röntgenologien hade

nämligen hittills ej kunnat bedrivas å sjukhuset, utan hade patienter, som varit i behov av dylik behandling, måst hänvisas till annan sjukvårdsanstalt. Vidare erfordrades tvenne röntgenrör samt en framkallningsmotor ävensom en del smärre apparater.

För *veneriska avdelningen*, inklusive polikliniken, erfordrades ett belopp av 1,232 kronor 50 öre för anskaffning av en multostat, ett instrument-skåp, ett instrumentbord, ett urethroskop och ett antal metallbougier.

Öronpolikliniken vore i behov av en hel del instrument och inventarier, vilka beräknades kosta sammanlagt 2,782 kronor. Bland den dyrbarare materielen märktes en multostat, ett instrumentskåp, en s. k. schmiegelowsskärm samt en undersökningsstol med rotationsanordning för jämviktsundersökningar. Härtill komme nyanskaffning av en del smärre instrument och ersättande av äldre, nu obrukbar materiel.

För *ögonpolikliniken* erfordrades en större glasögonlåda för möjliggörande av noggranna refraktionsbestämningar samt en oftalmometer, vilken hade sin användning vid de ofta förekommande astigmatismundersökningarna. Kostnaderna härför beräknades uppgå till sammanlagt 1,250 kronor.

För *tandpolikliniken* erfordrades tillhopa ett belopp av 7,400 kronor 70 öre, därav för anskaffning av två operationsstolar 3,180 kronor och av två elektriska bormaskiner 2,471 kronor 20 öre. De två operationsstolar, som nu finnes, vore av urgammal modell och alldeles förslitna samt borde för länge sedan kasserats. De två nu befintliga bormaskinerna dreves med foten och vore även förslitna. De vore dock avsedda att bibehållas och utgöra en behöfelig reserv vid inträffande maskinskada. För tandpoliklinikens utrustning vore vidare följande materiel nödvändig, nämligen ett instrumentskåp, ett fönsterbord med arm, en munbelysningsapparat, två spottfontäner med salivsugare, ett instrumentbord och ett medikamentsskåp. Med denna utrustning av tandpolikliniken komme de där tjänstgörande värnpliktiga tandläkarna att bättre än hittills kunna sättas i verksamhet och behandlingen av patienterna att kunna försiggå raskare.

De olika avdelningarnas medelsbehov uppginge sålunda till:

för medicinska avdelningen	kronor	3,922: 75
» röntgenavdelningen	»	3,029: —
» avdelningen för hud- och könssjukdomar	»	1,232: 50
» polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar	»	2,782: —
» polikliniken för ögonsjukdomar	»	1,250: —
» » » tandsjukdomar	»	7,400: 70

Summa kronor 19,616: 95

Då de ingivna prisuppgifterna endast gällde för 14 dagar, syntes summan böra höjas med 10 å 20 procent.

Arméförvalt-
ningen.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har underkastat denna framställning erforderlig granskning och förklarat sig rörande densamma till alla delar biträda vad t. f. chefläkaren anfört därom, att för den moderniserade sjukhusverksamhetens lyckliga utveckling och bestånd krävdes för garnisonssjukhuset en uppsättning av sådan större och mera dyrbar instrumentmateriel, som förut helt och hållet saknats, ävensom för att ersätta förut befintlig försliten eller eljest obrukbar materiel med helt ny sådan. Sjukvårdsstyrelsen hade intet att erinra mot den av chefläkaren föreslagna materielen, som styrelsen funne erforderlig, för att garnisonssjukhuset skulle bliva i stånd att uppfylla de anspråk, man hade rätt att ställa på ett tidsenligt sjukhus, så långt dessa krav kunde tillgodogöras vid garnisonssjukhuset med dess i övrigt otidsenliga inredning.

Sedan sjukvårdsstyrelsen sålunda funnit den föreslagna instrumentutrustningen av behovet fullt påkallad, ville civila departementet och sjukvårdsstyrelsen tillstyrka bifall till denna framställning.

Vad kostnadsberäkningen beträffade, ansåge civila departementet och sjukvårdsstyrelsen erforderligt, att den beräknade summan 19,616 kronor 95 öre höjdes med 20 procent till $(19,616 + 3,923 =) 23,539$ kronor. Det torde ännu icke finnas anledning förutsätta någon nedgång uti priserna å den materiel, varom här vore fråga, lika litet som man med någon visshet kunde antaga, att den under de senaste åren alltjämt fortgående prisstegringen ännu nått sin höjdpunkt. Departementet och sjukvårdsstyrelsen ansåge därför den ovan omförmälda höjningen nödvändig, för att vid tiden för medlens eventuella beviljande det anslag, som beviljades, också skulle motsvara kostnaden för den materiel, som skulle anskaffas.

Departements-
chefen.

Av vad sålunda förekommit torde framgå, att den av t. f. chefläkaren föreslagna materielanskaffningen är oundgängligen nödvändig för tillgodoseende av kravet på en i förevarande hänseende något så när fullständig och tidsenlig utrustning av garnisonssjukhuset i Stockholm. Med avseende på kostnadsberäkningarna anser jag, i likhet med arméförvaltningen, försiktigheten bjuda att räkna med en förhöjning, utöver kostnadsförslaget, med 20 procent. För ändamålet skulle alltså erfordras 23,539 kronor.

Möbler och kaserninventarier.

T. f. chefläkaren vid garnisonssjukhuset har i sin förenämnda skrivelse den 24 september 1918 anmält, att en nyuppsättning av möbler och kaserninventarier för sjukhuset vore av behovet påkallad. De nuvarande inventarierna, som till största delen länge varit i bruk, vore delvis mycket hårt slitna och borde vid sådant förhållande utbytas mot nya. Men en nyanskaffning vore än mer erforderlig av den anledningen, att befintliga inventarier vore alldeles för fåtaliga.

T. f. chefläkaren.

Expeditionsmöblerna vore alldeles otillräckliga, sedan numera ordnade expeditioner kommit till stånd eller vore avsedda att inrättas.

För poliklinikerna anordnades med av 1918 års lagtima riksdag anvisade medel nya lokaler, för vilka inventarier ävenledes erfordrades.

För underläkarna befintliga möbler vore till stor del synnerligen bristfälliga och ofullständiga, och dessa läkare använde i stor utsträckning egna möbler. Även för dem föresloges alltså nyanskaffning av möbler. En del av underläkarna nu disponerade möbler skulle genom denna anskaffning kunna efter reparation tilldelas kvinnlig betjäning vid sjukhuset, som nu använde delvis kassabla inventarier.

Med anledning av att i staten för sjukhuset uppförts nya befattningar, erfordrades möblemang för en översköterska och en överkokerska.

För tvättförestånderskan, som dittills delvis använt egna möbler, behövdes nya inventarier. För sköterskan å officersavdelningen ävensom för medicinska och veneriska avdelningarna samt för patienternas dagrum vore en mindre komplettering av befintliga inventarier erforderlig.

Efter verkställd ombyggnad av den s. k. stenpaviljongen, vartill medel av riksdagen anvisats, komme det till garnisonssjukhuset kommanderade manskapet att förläggas dit. För sådant ändamål erfordrades inventarier för ett befälsrum, ett logement för 60 man^o och ett dagrum. För förläggningen därstädes behövdes på grund av det trånga utrymmet dubbelsängar, som för närvarande icke alls finnes vid sjukhuset.

Då apoteket icke vore tillgodosett med nu befintliga inventarier, hade för detsamma även viss nyanskaffning föreslagits.

För ifrågavarande nyanskaffning finnes medel icke upptagna i den för garnisonssjukhuset gällande stat.

Att under nuvarande förhållanden med ständig prisökning uppgöra ett fullt tillförlitligt kostnadsförslag läte sig icke göra, allra minst då det gällde ett förslag, vars priser med säkerhet skulle kunna tillämpas

vid den tidpunkt, då upphandlingen kunde göras. I anledning härav hade utöver de beräknade priserna i kostnadsförslaget ansetts böra upptagas en tilläggskostnad av 25 procent, för att icke anskaffningen skulle helt äventyras. Det vore dock ingalunda säkert, att hela anskaffningen ens med sålunda ökat anslag säkerställdes, då alla priser syntes vara stadda i ständig stigning. Å andra sidan kunde det icke förnekas, att åtskilliga av de upptagna prisen förefölle oskäligt höga. Men detta torde i så fall komma att regleras vid skeende upphandling, då anbud från flera håll kunde erhållas och då väl fångvårdsarbete åtminstone i någon utsträckning skulle kunna anlitas. I så fall torde å vissa poster väsentliga inbesparingar kunna göras.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde t. f. chefläkaren, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att inventarier för garnisonssjukhuset finge i enlighet med skrivelsen bifogat kostnadsförslag anskaffas för en sammanlagd kostnad av högst 40,351 kronor 56 öre. Av sistnämnda belopp utgjorde 32,273 kronor 25 öre den beräknade kostnaden enligt dagens priser och återstoden 25 procents förhöjning därå.

Reduktion av
kostnadsför-
slaget.

Sedan t. f. chefen för fjärde arméfördelningen, till vilken ifrågasvarande framställning insänts, anmodat t. f. chefläkaren vid garnisonssjukhuset att undersöka, huruvida den begärda möbelanskaffningen icke kunde inskränkas eller till någon del uppskjutas, har t. f. chefläkaren med skrivelse till arméfördelningschefen den 28 november 1918 överlämnat förslag till de inskränkningar, som tillsvidare ansåges kunna vidtagas i avseende å den föreslagna anskaffningen. Enligt sistnämnda förslag skulle från förenämnda kostnadssumma kunna avdragas ett belopp av 15,954 kronor 31 öre, däri inbegripen den i det tidigare kostnadsförslaget upptagna förhöjningen med 25 procent, varigenom slutsumman bleve 24,397 kronor 25 öre, sålunda fördelad:

Inventarier för expeditionerna	kronor	1,967: —
» » poliklinikerna	»	1,483: —
» » apoteket	»	605: —
» » mediciniska avdelningen	»	200: —
» » veneriska avdelningen	»	260: —
» » röntgenavdelningen	»	1,033: —
» » patienternas dagrum	»	440: —
» » underläkarnas rum	»	10,470: —
» » översköterskornas m. fl. rum	»	1,585: —
» » det kommenderade manskapet	»	6,354: 25

Summa kronor 24,397: 25

T. f. chefen för fjärde arméfördelningen har tillstyrkt anvisande för ändamålet av sistnämnda belopp, 24,397 kronor 25 öre.

T. f.
chefen för
fjärde armé-
fördelningen.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava icke funnit skäl ifrågasätta några ändringar i t. f. chefläkarens framställning, i den mån densammn blivit tillstyrkt av t. f. chefen för fjärde arméfördelningen. På samma skäl, som anförts för höjning av den beräknade kostnaden för instrument, ansåge sig civila departementet och sjukvårdsstyrelsen emellertid böra föreslå en förhöjning av denna beräknade kostnad med 25 procent eller således till $(24,397 + 6,099 =)$ 30,496 kronor.

Arméförvalt-
ningen.

De inventarier, varom här är fråga, äro, såsom redan nämnts, avsedda dels för de nya lokaler inom sjukhuset, till vilkas inrättande nästlidet års lagtima riksdag beviljat medel, dels ock till ersättande av äldre försliten materiel. Vid den prövning, jag underkastat föreliggande framställning, har jag kommit till det resultat, att en komplettering av sjukhusts möbler och kaserninventarier i den av arméfördelningschefen och arméförvaltningen förordade omfattning måste anses vara oundgängligen erforderlig.

Departement-
chefen.

Kostnaderna för ifrågavarande anskaffning torde i enlighet med arméförvaltningens förslag böra beräknas till 30,496 kronor.

Ringledningar och lokaltelefoner.

I sin förut omförmälda skrivelse den 22 november 1918 angående anordnande av ringledningar och lokaltelefoner inom garnisonssjukhuset har t. f. chefläkaren anfört följande:

T. f. chef-
läkaren.

Ringledningar hade hittills fullständigt saknats å garnisonssjukhuset med undantag för officersavdelningen, vilken omständighet ofta vållat svårigheter och även risker vid övervakandet av de svårt sjuka. Att en sådan nödvändighetsanordning som ringledning hittills icke förefunnits å garnisonssjukhuset, vore svårt att försvara, men torde i någon mån få sin förklaring av följande förhållanden. Av sjukvårdsmanskapet vore i regel en kommenderad till tjänstgöring på varje sjuksal eller sjukrum. Dessa sjukvårdare vore även förlagda i respektive sjuksalar. Man hade förmodligen tänkt sig, att en sådan sjukvårdares närvaro i sjuksalen skulle även under natten för de därstädes liggande patienterna utgöra en garanti för att de vid behov finge den hjälp de

behövde. Anordningen vore emellertid i detta avseende illusorisk. Den, som sove tyngst på salen, vore nämligen sjukvårdaren. Vore sjukvårdarens närvaro i sjuksalen nattetid ur trygghetssynpunkt för patienterna utan avsedd betydelse, så förfölle det enda rimliga motivet för att han hade sin sovplats därstädes, vilket förhållande i alla andra hänseenden vore förkastligt. Man behövde endast tänka sig den situationen, då sjukvårdaren efter sin aftonpermission — och sådan måste han dock ibland hava — intoge sin sovplats på en sjuksal, där 16 patienter med mer eller mindre dålig nattsömn låge. Att han hade stora utsikter att ofrivilligt eller ej störa dessa patienter, vore uppenbart. Även för sjukvårdarna innebure anordningen stora obehag.

Införandet av ringledningssystem komme därför att betyda en välkommen förbättring inom det tekniska området vid garnisonssjukhuset. Den sjuke, som exempelvis nattetid behövde hjälp, förde endast handen till ringledningen, som tillkallade nattsköterskan.

Sedan 1918 års lagtima riksdag anslagit medel till iordningställandet av en logementsbyggnad, och då arbetet därmed syntes komma att påbörjas i dagarna, funnes goda förhoppningar att redan under innevarande vinter kunna definitivt upphäva anordningen med sjukvårdarnas förläggning i sjuksalarna. Men då borde helst ringledningarna redan finnas.

Enligt ett skrivelsen bifogat kostnadsförslag av K. M. Noréns elektriska aktiebolag skulle kostnaden för nödiga ringledningars anordnande inom sjukhusavdelningarna belöpa sig till 3,347 kronor.

Nämnda kostnadsförslag upptog även anordnande av ett par lokaltelefonledningar, nämligen från portvakten och från sjukhusavdelningarna till jourhavande översjukvaktaren. Den förra ledningen vore avsedd för alarmerande av jourhavande översjukvaktaren nattetid, då sjuk anlände till sjukhuset. Genom den senare ledningens befintlighet kunde nattsköterskan vid förefallande behov tillkalla jourhavande översjukvaktaren, som vore det enda underbefäl, som under natten funnes inom sjukhusbyggnaden. Båda dessa ledningar vore synnerligen nödvändiga, då jourhavande översjukvaktarens vaktrum vore långt avlägset från såväl portvakten som sjukavdelningarna. Enligt förslaget skulle de betinga en kostnad av 1,071 kronor.

En tredje lokaltelefonledning vore även mycket önskvärd, nämligen från väbelns expedition till den del av den blivande logementsbyggnaden, där översjukvaktarna bleve förlagda. Då nämnda nybyggnad bleve belägen långt från sjukhusbyggnaden med expeditionerna, komme genom

en sådan anordning många budskickningar att sparas. Sistnämnda ledning beräknades kosta 615 kronor.

Då lokaltelefonsystem redan funnes vid sjukhuset, bleve det endast fråga om utvidgning av detsamma. Att för de sist anförda behoven icke föreslagits ringledningar utan telefonanordning, berodde därpå, att exempelvis portvakten eller nattsköterskan måste genom den alarmerades svar i telefonen kunna förvissa sig om, att han verkligen vaknat och uppfattat ärendet.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde t. f. chefläkaren, att följande belopp måtte ställas till hans förfogande, nämligen för anläggning vid garnissonssjukhuset av

ringledningar.....	kronor 3,347:—
lokaltelefoner (1,071 + 615=).....	» 1,686:—
<hr/>	
eller sammanlagt kronor 5,033:—	

T. f. chefen för fjärde arméfördelningen har tillstyrkt förevarande framställning.

T. f. chefen
för fjärde
arméfördel-
ningen.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava icke haft något att erinra mot t. f. chefläkarens förslag till uppsättning av ringledningar och lokaltelefoner inom sjukhusets olika lokaler. Garnisons-sjukhuset borde, anförda departementet och styrelsen, i detta avseende icke gärna vara sämre ställt än andra sjukhus av motsvarande storlek och ändamål. Av t. f. chefläkarens framställning i ämnet framginge tydligt, att de åtgärder, som nu vore vidtagna, för att patienterna ständigt skulle tillförsäkras erforderlig påpassning, vore synnerligen otillfredsställande, och att ändring härutinnan ovillkorligen vore erforderlig. Departementet och sjukvårdsstyrelsen ansåge sig därför böra tillstyrka den föreslagna anordningen av ringledningar. Även lokaltelefon, anordnad på det sätt, t. f. chefläkaren föreslagit, ansåge sig civila departementet och sjukvårdsstyrelsen böra tillstyrka.

Arméförvalt-
ningen.

Kostnaden för ringledningar och lokaltelefoner hade av t. f. chefläkaren beräknats till ett belopp av 5,033 kronor. T. f. chefläkaren hade icke beräknat någon som helst förhöjning av denna summa för mötande av oförutsedda kostnader eller prishöjning vid den tidpunkt, då eventuellt beviljade medel kunde finnas till förfogande. Då departementet och sjukvårdsstyrelsen även beträffande denna anskaffning ansåge försiktigheten bjuda, att kostnaden beräknades så, att största

sannolikhet skulle finnas för att eventuellt beviljade medel bleve tillräckliga, hade civila departementet och sjukvårdsstyrelsen funnit sig jämväl beträffande denna framställning böra föreslå en höjning med viss procent, som i detta fall kunde bestämmas till 10 procent.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad sålunda förekommit, finner jag mig böra tillstyrka, att erforderliga medel anvisas för anordnande av de utav t. f. chefläkaren föreslagna ringledningar och lokaltelefoner inom sjukhuset. Gentemot den av arméförvaltningen föreslagna höjningen med 10 procent utav den beräknade kostnadssumman, 5,033 kronor, synes intet vara att erinra. Ifrågavarande kostnader skulle i överensstämmelse härmed böra upptagas till $(5,033 + 503 =) 5,536$ kronor.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts, skulle alltså erfordras följande belopp, nämligen:

för anskaffande av instrument och sjukvårdsmateriel	kronor	23,539: —
» » » möbler och kaserninventarier	»	30,496: —
» » » ringledningar och lokaltelefoner	»	5,536: —
Summa kronor		59,571: —

Då några medel för bestridande av berörda utgifter icke stå till Kungl. Maj:ts förfogande, torde erforderligt anslag böra av riksdagen äskas. Med hänsyn till vikten av att snarast möjligt tillgodose ifrågavarande anslagsbehov, synes beloppet böra anvisas å tilläggsstat för innevarande år. I det för riksdagen framlagda förslaget till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 hava visserligen icke några medel beräknats för ifrågavarande ändamål, men då, enligt vad jag får tillfälle att i annat sammanhang omnämna, vissa under tilläggsstaten framställda anslagsäskanden icke komma att vidhållas, torde medel för det ändamål, varom nu är fråga, bli tillgängliga.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att för anskaffande av instrument, sjukvårdsmateriel, möbler och kaserninventarier för garnisonssjukhuset i Stockholm ävensom för anordnande inom nämnda sjukhus av ringledningar och lokaltelefoner å tilläggsstat

för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 59,571 kronor.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan, täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.
